

ÇOCUK EDEBİYATI

Editörler

Şahin ŞİMŞEK

Funda BULUT

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8259-23-0

Kitap Adı

Çocuk Edebiyatı

Editörler

Şahin ŞİMŞEK

ORCID iD: 0000-0003-4433-0004

Funda BULUT

ORCID iD: 0000-0002-7101-3496

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

EDU026000

DOI

10.37609/akya.2165

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Edebiyat, sınırlı insan ömründe yaşamı anlamlandırmayı, imkân dâhilinde olmayan hayatları kurgulayarak, kurgulanmış okuyarak hayatın sınırlanırını genişletip onu zenginleştirmeyi, yaşanan hayatın da ayrıntılarını, inceliklerini fark edebilmeyi, başka hislerin, fikirlerin de varlığını derinden duyarak empati kurabilmeyi dille gerçekleştiren sanatın adıdır.

Kişinin kelime hazinesini zenginleştirerek daha geniş hayaller kurabilmesini, daha etraflı düşünebilmesini ve kendini ifade ederken en uygun cümleleri seçerek sağlıklı iletişim kurabilmesini de sağlayan edebiyat; hisleri, fikirleri derinleştirerek insan hayatını zenginleştirir. Edebiyatın eskisi, yenisi olduğu gibi bizzat çocuklar için olanı da vardır.

Çocuklar yetişkinlerle aynı kıyafetleri giymezler, hastalandıklarında aynı ilaçları kullanmazlar, dünyaya aynı şekilde bakmaz hatta düşünmezler. Çocuğun kendine has hayal dünyası vardır; ilgi ve ihtiyaçları yetişkinlerden farklıdır. Bu nedenle çocuk edebiyatı diye bir edebiyat olmalıdır. Çocuk edebiyatı, hedef kitlesi olan çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamak maksadını güden; çocuğa görelilik ilkesini merkezine alan; çocuksu duyarlılığı ve heyecanı yakalamaya çalışarak çocuk muhayyilesini zenginleştiren; çocuğun estetik duygusunu, tabiata bakışını geliştirirken ona iyiyi ve güzeli de duyumsatabilen bir edebiyattır. Düşünce zenginliğini ve gücünü harekete geçiren, yaşamın ruhunu, estetiğini, güzelliğini hissettiren, yaşamdaki tüm varlıklarla empati kurma fırsatı sağlayan, insana saygıyla yaklaşan, insanı beklentisizce sevmeyi, sahip çıkmayı ve korumayı aşıl原因an çocuk kitapları çocuğu hayata hazırlayacaktır.

Yazar, araştırmacı ve okur üçgeninde gelişmiş bir çocuk edebiyatı yaratmak bu üçlünün birbirinden çok iyi derecede haberdar olmasına, yazarın araştırmacıların bulgularını da dikkate alarak sürekli üretmesine, okurun hem yazar ve şairlerin hem araştırmacıların ürettiklerinden haberdar olup bilinçli tercihler yapmasına, araştırmacıların da okur-yazar-güncel bağlamında iyi bir takipçi olarak hem başka araştırmacıların hem de yazarların işine yarayacak çalışmalar yapmasına bağlıdır. Ülkemizdeki Çocuk Edebiyatı sahasındaki gelişmelere bakıldığında dinamik, geniş ve sınırlandırması güç olan bu alanla ilgili henüz ele alınmamış birçok konu olduğu ve bu alanla ilgilenenleri çözülmesi gereken birçok sorunun beklediği görülecektir. Bu bağlamda “Günümüz Çocuk Edebi-

yatındaki Yeni Gelişmeler” ve “Günümüz Çocuk Edebiyatı’nın Sorunları” gibi farklı başlıklarda çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Toplam dokuz bölümden oluşan kitabımızın ilk bölümünde çocuk ve çocuk edebiyatı kavramları tanıtılmış, üreticisi çocuk olmayan bir edebiyata neden çocuk edebiyatı denildiği tartışılmış, çocuk edebiyatının amaçlarından, öneminden ve temel ilkelerinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde çocuk ve edebiyat arasındaki ilişki irdelenerek çocuk edebiyatında çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği üzerinde durulmuş, nitelikli çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler verilmiştir. Üçüncü bölümde dil öğretiminde çocuk edebiyatı eserlerinden yararlanıldığı, artık çocuk edebiyatı eserlerinin yabancı/ikinci dil öğretiminde de kullanıldığı ve yabancı/ikinci dil öğrenmede edebî değeri olan çocuk edebiyatı ürünlerinin faydalı sonuçlar verdiğine değinilmiştir. Dördüncü bölümde çocuk, çocuk edebiyatı, dil gelişimi ve medya arasındaki ilişkiye değinilmiş; medya olumlu ve olumsuz yönleriyle ele alınmıştır. Beşinci bölümde Türk mitolojisi ve çocuk edebiyatı birlikteliğinden, bu birlikteliğin yansıdığı eserlerden ve bu alanda yapılmış çalışmalardan bahsedilmiştir. Altıncı bölümde çocuk edebiyatının kültürü aktarma vasfından, aynı zamanda halk edebiyatı ürünlerinden olan çocuk edebiyatında da yeri bulunan masal, hikâye, bilmece, fıkra, tekerleme gibi türlerle kültür aktarımının nasıl yapıldığından bahsedilmiştir. Yedinci bölümde değerlerin öğretilmesine ihtiyaç duyduğumuz günümüzde, çocuk edebiyatı eserleriyle değer eğitiminin nasıl yapılacağı ve nasıl yapılması gerektiği ortaya konmuştur. Sekizinci bölümde küresel ısınma ile gün be gün iklim krizine dair işaretlerin, felaketlerin yaşandığı günümüzde çevre bilincinin çocuk edebiyatı eserlerine nasıl yansıdığı, çevreyi, içinde bulunduğumuz ekosistemi korumak adına bir bilinçlenmenin bu eserlerle nasıl başarılacağı konularına değinilmiştir. Dokuzuncu bölümde çocuk edebiyatının bir ders olarak ortaöğretimden, lisansüstü programlara kadar öğretiminden, öğretiminde yaşanan problemlerden bahsedilmiş, bu problemlere çözüm önerileri sunulmuştur.

Farklı konulara yer veren kitabımız, sadece bu dersi veren öğretim elamanları ve dersi alan öğrencilerin değil konuyla ilgilenen alan uzmanlarının da faydalanabilecekleri şekilde hazırlanmıştır. Ön lisans, lisans ve yüksek lisans Çocuk Edebiyatı derslerinde materyal olarak kullanılacak olan kitabımızın bölüm yazarlarına ve çocuk edebiyatı adına emek veren herkese şükranlarımızı sunarız.

Doç. Dr. Şahin ŞİMŞEK
Dr. Öğr. Üyesi Funda BULUT

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Çocuk Edebiyatının Tanımı, Mahiyeti, Temel İlkeleri ve Amaçları	1
	<i>Nevin AKKAYA</i>	
Bölüm 2	Çocuk Edebiyatında Nitelik ve Çocuğa Görelik	17
	<i>Veli GÖK</i>	
Bölüm 3	Yabancı/İkinci Dil Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Yeri	31
	<i>İbrahim Fatih DEMİREL</i>	
Bölüm 4	Çocuk, Dil ve Medya	45
	<i>Ezgi İNAL</i> <i>İbrahim Fatih DEMİREL</i>	
Bölüm 5	Çocuk Edebiyatında Türk Mitolojisi.....	57
	<i>Ömer ÜNAL</i>	
Bölüm 6	Çocuk Edebiyatında Yer Alan Halk Edebiyatı Ürünlerinin Kültür Aktarımındaki İşlevleri.....	69
	<i>Ali Osman ABDURREZZAK</i>	
Bölüm 7	Çocuk Edebiyatında Değer Eğitimi	93
	<i>Şahin ŞİMŞEK</i>	
Bölüm 8	Çocuk Edebiyatı ve Çevresel Bilinç.....	113
	<i>Funda BULUT</i> <i>Şahin ŞİMŞEK</i>	
Bölüm 9	Çocuk Edebiyatı Öğretimi.....	139
	<i>Bilge BAĞCI AYRANCI</i>	

YAZARLAR

Doç. Dr. Ali Osman ABDURREZZAK

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Halk Edebiyatı AD.

ORCID iD: 0000-0001-8067-394X

Arş. Gör. Veli GÖK

Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi AD.

ORCID iD: 0000-0002-7431-0007

Prof. Dr. Nevin AKKAYA

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi AD.

ORCID iD: 0000-0001-7222-4562

Öğr. Gör. Ezgi İNAL

İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

ORCID iD: 0000-0002-1573-9401

Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi AD.

ORCID iD: 0000-0002-9889-2777

Doç. Dr. Şahin ŞİMŞEK

Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi AD.

ORCID iD: 0000-0003-4433-0004

Dr. Öğr. Üyesi Funda BULUT

Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi AD.

ORCID iD: 0000-0002-7101-3496

Öğretmen Ömer ÜNAL

MEB Sincan Necip Fazıl Kısakürek Ortaokulu

ORCID iD: 0000-0003-4442-1264

Arş. Gör. İbrahim Fatih DEMİREL

Kastamonu Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi AD.

ORCID iD: 0000-0002-9647-2672

